

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 71 0 Рс 210620 18 Рев
Бања Лука, 31.01.2019. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тица, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља М.Т. из Б.Л., ..., кога заступа пуномоћник М.Б., адвокат из Б.Л., ..., против туженог „Н.-П.“ а.д. Б.Л., ..., ради заштите права из радног односа, вриједност спора 10.000,00 КМ, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 210620 17 Рсж од 27.10.2017. године на сједници вијећа одржаној дана 31.01.2019. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ

Ревизија се усваја, пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 210620 17 Рсж од 27.10.2017. године и пресуда Основног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 210620 15 Рс од 28.11.2016. године се укидају и тужба тужитеља одбацује.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 210620 15 Рс од 28.11.2016. године тужени је обавезан да тужитељу исплати: на име неисплаћених плата за временски период почев од 01.09.2012. године па до 31.05.2014. године, износ од 15.369,38 КМ и доспјеле законске затезне камате у износу од 8.953,32 КМ, као и законске затезне камате на износ главног дуга од 15.369,38 КМ почев од 01.07.2016. године па до исплате; на име регреса за годишњи одмор за 2013. годину и дијела регреса за 2014. годину износ од 1.040,83 КМ и доспјеле законске затезне камате у износу од 533,41 КМ, као и законске затезне камате на износ од 1.040,83 КМ почев од 01.07.2016. године па до исплате; на име накнаде за новогодишње, божићње и васкршње празнике за дио октобра, новембар и децембар 2012. године, за 2013. и 2014. годину износ од 388,33 КМ, као и доспјеле законске затезне камате у износу од 219,26 КМ и законске затезне камате на износ од 388,33 КМ, почев од 01.07.2016. године па до исплате, те да на име тужитеља у корист надлежних републичких фондова и Завода за ... уплати припадајуће доприносе за временски период почев од 01.09.2012. године до 31.05.2014. године. Тужени је обавезан да тужитељу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 1.415,00 КМ са законском затезном каматом почев од 28.11.2016. године па до исплате.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 210620 17 Рсж од 27.10.2017. године жалба туженог је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужени, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење, уз приједлог да се о ревизији одлучи у смислу одредбе члана 237. став 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 - даље: ЗПП).

У одговору на ревизију тужитељ предлаже да се изјављена ревизија одбаци или да се иста одбије као неоснована.

У наводима ревизије, да би исходило мериторно одлучивање по ревизији, тужени је истицао да је становиште другостепеног суда из побијане пресуде у погледу благовремености тужбе, супротно не само одлукама другостепеног суда у другим парницама по истом чињеничном и правном питању (позивајући се на пресуду број 71 0 Рс 210619 16 Рсж од 27.10.2017. године), већ и одлукама овога суда број 92 0 П 001064 09 Рев од 01.09.2010. године и 71 0 П 130606 13 Рев од 21.05.2015. године, који наводи стоје. Како је овај суд о наведеном правном питању изразио став у бројним одлукама, те како је побијана пресуда супротна том ставу, налазећи да су тиме у конкретном случају испуњени услови прописани одредбом члана 237. став 3. и 4. ЗПП, овај суд је о изјављеној ревизији одлучивао мериторно.

Ревизија је основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља да се тужени обавезе да му исплати: плате за временски период почев од 01.09.2012. године па до 31.05.2014. године у износу од 15.369,38 КМ; на име регреса за 2013. и 2014. годину износ од 1.040,83 КМ; на име накнаде за новогодишње, божићне и васкршње празнике за дио октобра, новембар и децембар мјесец 2012. године, за 2013. и 2014. годину износ од 388,33 КМ, све са законском затезном каматом; као и да се тужени обавезе да за тужитеља уплати законске доприносе за период 01.09.2012. године па до 31.05.2014. године.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је тужитељу код туженог радни однос престао са даном 31.01.2011. године; да је тужитељ у другој парници против истог туженог исходило пресуду Округног суда у Бањој Луци број 71 0 П 113871 13 Гж од 21.02.2014. године којом је преиначена првостепена пресуда тако што је захтјев тужитеља усвојен и поништена одлука број 01-1738/10 од 27.08.2010. године, којом је тужитељу отказан уговор о раду, као и одлука од 31.01.2011. године, којом је одбијен приговор тужитеља, те је туженом наложено да тужитеља врати на рад и да га распореди на послове и радне задатке које је обављао прије отказа уговора о раду или на друге одговарајуће послове, као и да му исплати накнаду због мање исплаћене плате за вријеме трајања мјере привременог удаљења радника са рада у периоду од 02.08.2010. године до 31.01.2011. године у износу од 2.029,00 КМ, накнаду плата за период од престанка радног односа 01.02.2011. године до 31.08.2012. године у износу од 16.066,35 КМ, накнаде регреса за 2010, 2011. и 2012. годину у износу од 2.169,63 КМ, божићне накнаде за 2010. и 2011. годину у износу од 200,00 КМ, као и да за тужитеља уплати законске доприносе за период 02.08.2010. године па до 31.08.2012. године; да је наведена пресуда тужитељу достављена дана 07.03.2014. године; да је тужени дана 11.04.2014. године добровољно тужитељу исплатио новчана потраживања досуђена наведеном пресудом; да је тужитељ дана 19.04.2014. године код првостепеног суда покренуо извршни поступак, ради налагања враћања на рад, и да је у том поступку суд дозволио извршење рјешењем број 71 0 И 190761 14 И од 20.06.2014. године; да је вјештак економске струке М.З. за спорни период у складу са уговором о раду број 01-04-540/02 од 01.02.2002. године и анексом тог уговора извршио обрачун предметних накнада за спорни период; да је тужитељ у овој парници поднио тужбу суду дана 06.03.2015. године.

На темељу тих чињеница, полазећи од одредбе члана 118. Закона о раду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 55/07-пречишћени текст, даље: ЗР), те налазећи да је тужитељ имао сазнање за повреду права сваки мјесец када му плата није исплаћена, првостепени суд је становишта да су подношењем приједлога за извршење прекинути сви рокови застаре у смислу одредбе члана 217. Закона о извршном поступку ("Службени гласник Републике Српске", бр. 59/03 до 98/14, даље: ЗИП) и да је тужба тужитеља у овој парници благовремена. Првостепени суд, даље, налази да је тужитељ предметне накнаде плата могао тражити у поменутом извршном поступку, али и у парничном поступку. Утврђујући висину припадајућих накнада на темељу података из налаза вјештака финансијске струке М.З., позивом на одредбу члана 65. став 2. и 90. ЗР, те одредбе члана 33. став 1. тачка д) Општег колективног уговора ("Службени гласник Републике Српске", бр. 40/10), првостепени суд је судио тако што је захтјев тужитеља у цјелости усвојио.

Одлучујући о жалби туженог, за разлику од првостепеног суда, другостепени суд је становишта да се сазнање за повреду права на исплату накнада, које би доспијевале у каснијем временском периоду на који се односи правоснажност раније пресуде, не може везивати само за вријеме када би те накнаде биле исплаћене, већ за вријеме достављања правоснажне пресуде када је тужитељ дефинитивно сазнао да отказ уговора о раду није законит. Како је правоснажна пресуда из раније парнице тужитељу достављена дана 07.03.2014. године, док је предметна тужба поднесена дана 06.03.2015. године, закључио је да је тужба поднесена у оквиру рока прописаног одредбом члана 118. став 2. ЗР. Такав став другостепени суд образлаже наводима да се одредба члана 118. став 2. ЗР не може тумачити супротно смислу и циљу одредбе члана 217. ЗИП, јер да правни систем тежи да буде усклађен, те да тужитељу припада право избора у којем ће од два законом прописана поступка тражити исплату. Налазећи да је захтјев тужитеља основан, сагласно одредби члана 130. ЗР, као и да је некориштење годишњег одмора последица незаконитости отказа уговора о раду, из свих ових разлога другостепени суд је извео закључак да је првостепеном пресудом захтјев тужитеља правилно усвојен. Сагласно томе, другостепени суд је изјављену жалбу одбио и првостепену пресуду потврдио.

Нижестепене пресуде нису правилне ни законите.

Ревизионим наводима тужени са правом спори правилност закључка нижестепених судова о благовремености предметне тужбе.

Тужбе у радном спору, поред захтјева за утврђење незаконитости акта послодавца којим је повријеђено неко право радника, могу садржавати и захтјеве за осуду на чинидбу, као што су: враћање радника на рад (радна реинтеграција), исплата новчаног потраживања, у виду накнаде изосталих плата и слично. Обично су ови захтјеви постављени кумулативно у истој тужби, јер поништење одлуке о престанку радног односа подразумјева радну реинтеграцију, а слиједом тога и исплату накнаде за период за који је раднику, доношењем незаконите одлуке о престанку радног односа, било онемогућено да ради. У овом случају тужитељ није тако поступио.

Тужитељ се за заштиту својих права, поводом престанка радног односа, благовремено обратио суду, али само са захтјевом за поништење одлуке о отказу уговора о раду, враћања на рад, те исплате накнада закључно са 31.08.2012. године (који поступак је правоснажно завршен пресудом број 71 0 П 113871 13 Гж од 21.02.2014. године), док ове накнаде није тражио све до повратка на посао.

Захтјев за исплату накнада, те уплату законских доприноса, за даљи период од 01.09.2012. године до 31.05.2014. године, тужитељ је први пут поставио у овој тужби, која је суду поднесена дана 06.03.2015. године. Захтјев тужитеља из предметне парнице представља самосталан захтјев за заштиту једног од права из радног односа. Ради се, дакле, о радном спору, па да би се о тужби мериторно расправљало мора бити испуњена процесна претпоставка благовремености тужбе.

Одредбом члана 118. ЗР прописано је да радник који сматра да му је послодавац повриједио право из радног односа може да поднесе тужбу надлежном суду за заштиту тог права (став 1.). Тужбу за заштиту права радник може поднијети у року од једне године од дана сазнања за повреду права, а најдаље у року од три године од учињене повреде (став 2.). Наведени законски рок је преклузивног карактера и његово пропуштање доводи не само до губљења права на покретање радног спора, него и до губљења самог права које би у том спору било предмет заштите.

Рок из цитиране законске одредбе се рачуна од дана сазнања за повреду права, односно од дана када је радник сазнао да му је неко право ограничено, ускраћено или на други начин повријеђено. Према томе, погрешан је став другостепеног суда да се вријеме сазнања о кршењу права у погледу исплата плата има везати за дан сазнања за коначан исход поступка о поништењу одлуке о отказу уговора о раду, на основу које је тужитељ престао радити код послодавца.

Плата се исплаћује сваког мјесеца за остварени рад у претходном мјесецу, а остале накнаде мјесечно или периодично. Незаконитим престанком радног односа тужитељу је било ускраћено право да радом оствари мјесечне зараде у спорном периоду. Тужитељ је, по природи ствари и по основу и начину исплате плата и других накнада, за повреду права изостанком исплате, имао сазнања већ пријемом рјешења о отказу уговора о раду, односно од момента отказа, јер је тада већ знао да ће престати све исплате по основу рада. Према томе, тада је почео тећи рок прописан одредбом члана 118. ЗР, у којем је тужитељ морао поднијети тужбу за заштиту права из радног односа, укључујући и исплату плата и накнада за спорни период.

Како је тужитељ предметну тужбу суду поднио по истеку наведеног рока, односно дана 06.03.2015. године, када је већ преклудирани у заштити својих права, односно када је дошло до губитка права, то се његова тужба указује неблаговременом, па је исту као такву ваљало одбацити, у смислу одредбе члана 67. став 2. ЗПП.

Сагласно наведеном, примјеном одредбе члана 249. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Овај суд о трошковима поступка није одлучивао у смислу одредбе члана 397. став 2. ЗПП, јер тужени у ревизији захтјев за накнаду трошкова поступка није ставио.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић